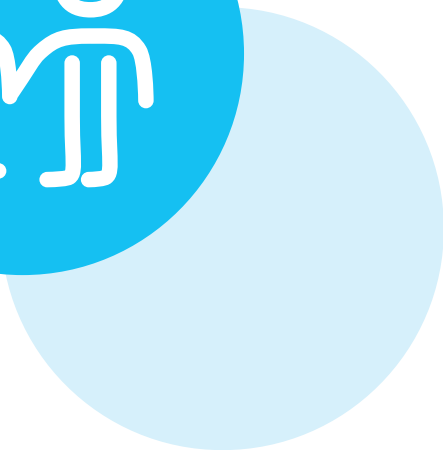

Tukioppilaan työvihko

NUOMLLORTEN

Sisältö

Tukioppilastoiminnan tavoitteet ja tukioppilaan rooli	4
Välitetään toisistamme	13
Ryhmän ohjaaminen ja innostaminen	25
Toiminnan suunnittelu ja arvioiminen	34

JULKAISIJA

Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Toinen linja 17
00530 Helsinki
mll.fi

KÄSIKIRJOITUS

Jenni Helenius, Kirsi Pihlaja, Satu Suomalainen

KIITOKSET

Lumi Alasara, Lotta Helenius, Liisa Kilpiäinen, Tiia Rosnell,
Suvi Myllärniemi, Johanna Turpeenniemi, Ina Vahalahti

ULKOASU

Hahmo

TAITTO

Tarja Petrell

KUVAT

Tarja Petrell

PAINO

Painotalo Plus Digital Oy, 2019

Sinulle, tukioppilas

Kivaa, että olet tukioppilas! Tukioppilastunneilla ja itse keksimässänne toiminnassa teette muiden tukioppilaiden kanssa erilaisia harjoituksia ja suunnitelmia. On tärkeää sopia yhdessä, miten toimitaan ja kysyä myös muilta oppilailta, mitä he toivovat tukioppilailta.

Joskus on hyvä pysähtyä miettimään omia ajatuksiaan. Tämän vihon tarkoituksena on auttaa sinua pohtimaan, mitä itse ajattelet esimerkiksi kiusaamisen estämisestä, yksinäisten mukaan ottamisesta ja myönteisestä ilmapiiristä koulussa.

Voit käyttää työvihkoa myös tukioppilasparin tai ryhmän kanssa. Työvihkoa saatetaan käyttää esimerkiksi valinnaiskursilla, tai voit täyttää sitä omaan tahtiin. Sopikaa tukioppilasohjaajan kanssa, miten toimitte.

Tutustu Nuortennettiin

Tukioppilaille on omat sivut, joita voitte käyttää tukioppilastoiminnan valinnastunneilla tai muussa toiminnassa. Sivuilla on lisää esimerkiksi kiusaamisen ehkäisemisestä, ryhmän toiminnasta, myönteisestä nettikulttuurista ja muista tukioppilastoiminnassa tärkeistä asioista.

Nuortennetissä on myös monenlaisia tietotekstejä, keskustelupalsta, videoita ja testejä. Monia testeistä voitte käyttää tukioppilastunneillanne.

Löydät netistä lisäksi MLL:n tehtäväkortit, joissa on harjoituksia tukioppilastunteja varten. Ja Leikkipankista saatte vaihtelua vakiroleikkeihin.

nuortennetti.fi/tukioppilaat
mll.fi/tehtavakortit
leikkipankki.fi
nuortennetti.fi/testit
mll.fi/tukioppilastoiminta

NUORTEN-
NETTI

Tukioppilastoiminnan tavoitteet ja tukioppilaan rooli

Tukioppilaana toimiessasi autat luomaan myönteistä ilmapiiriä kouluunne, ryhmäyttämään oppilaita ja estämään kiusaamista. Rohkaise muitakin oppilaita osallistumaan ja toimimaan aktiivisesti koulussa. Tukioppilaana huomioit ystävällisesti oppilaat, jotka näyttävät jäävän usein yksin. Samalla opit itsekin uutta ja voit saada uusia kavereita.

Kun suunnittelette toimintaa muiden tukioppilaiden ja tukioppilasohjaajan kanssa, mieti, mitä kaikkea oikeasti ehditte tehdä ja missä kaikessa itse haluaisit olla mukana. Kerro se rohkeasti muille.

Tukioppilastoiminnassa tärkeintä ovat pienet teot, kuten muiden oppilaiden tervehtiminen ja kuulumisten kysyminen. Tapahtumia voitte järjestää sen verran kuin teistä tuntuu sopivalta.

Tukioppilaksi tarvitaan erilaisia nuoria. Tarvitaan sosiaalisia ja esiintymishaluisia nuoria, mutta yhtä lailla myös rauhallisia ja hyviä kuuntelijoita. Tärkeintä on olla valmis levittämään myönteistä ilmapiiriä, auttamaan muita ja oppimaan lisää muiden huomioimisesta.

Apunasi toimii tukioppilasohjaaja. Hänelle voit kertoa havainnoista, kuten jos jotain kiusataan tai joku on jäänyt toistuvasti porukan ulkopuolelle.

Tukioppilas

- saa olla oma itsensä
- on kiinnostunut muista ihmisistä
- haluaa auttaa
- ymmärtää ihmisten yhdenvertaisuuden
- on kiinnostunut koulun ilmapiirin kehittämisestä
- on vuorovaikutustaitoinen tai haluaa kehittyä siinä
- haluaa innostaa muitakin toimimaan
- säilyttää luottamuksen ja toimii rehellisesti.

TUKI-
OPPILAS

Halusin tukioppilaaksi, koska...

Taustaa: Tukioppilaana toimimiseen on monta hyvää syytä. Monissa kouluissa tukioppilaaksi haetaan ja samalla kerrotaan, miksi tehtävä kiinnostaa. Muistatko, miksi itse kiinnostuit tukioppilaana toimimisesta?

Ohje: Valitse alla olevista ne asiat, joiden takia lähdit tukioppilaaksi.

Halusin...

- saada mukavaa tekemistä.
- vaikuttaa koulun viihtyvyyteen ja ilmapiiriin.
- ehkäistä kiusaamista koulussa.
- ehkäistä yksinäisyyttä koulussa.
- auttaa muita.
- tuntee itseni tärkeäksi.
- jakaa omaa osaamistani ja kokemuksiani muille.
- oppia uutta.
- vastapainoa koulun arkeen.
- päästä mukaan porukkaan.
- tutustua uusiin ihmisiin ja saada kavereita.
- muuta, mitä?

**MUUTA,
MITÄ?**

Handwritten area with dashed lines for notes.

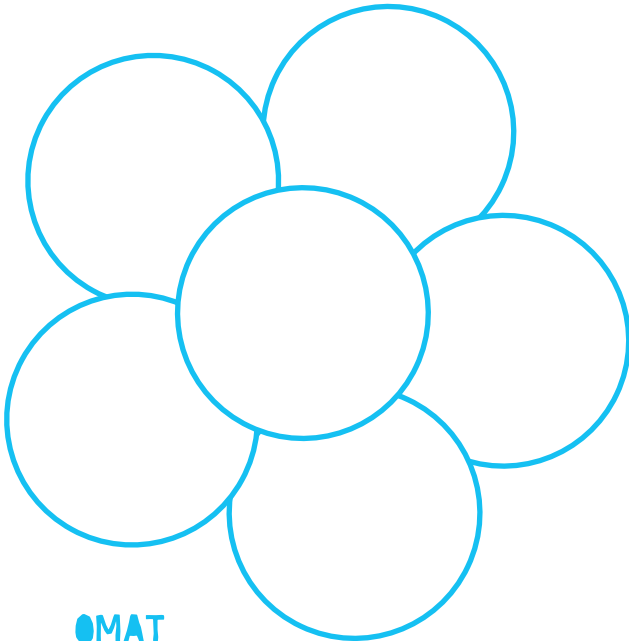
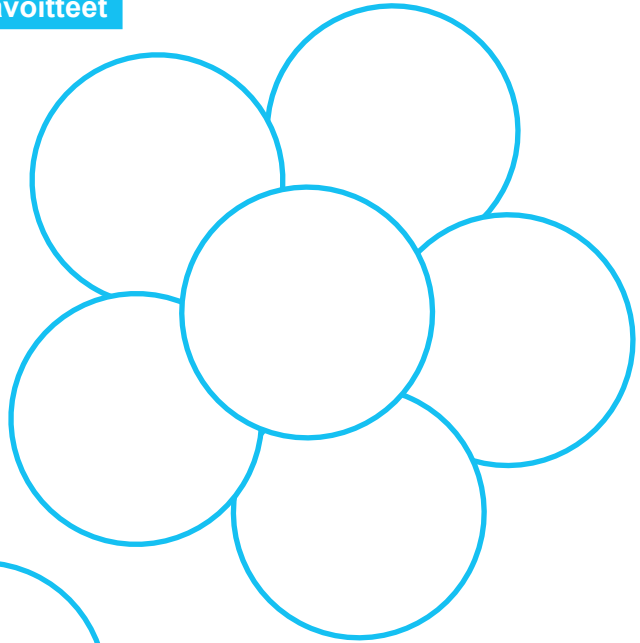

Tukioppilastoiminnan tavoitteet

Taustaa:

On hyvä miettiä hetki sitä, miksi tukioppilastoimintaa toteutetaan sinun koulusasi. Mihin sillä pyritään? Mitä itse haluaisit saada toiminnalla aikaan?

**TUKIOPPILAS-
RYHMÄMME
TÄRKEIMMÄT
TAVOITTEET**

**OMAT
TAVOITTEENI
TUKIOPPILASTOIMINNASSA**

Ohje:

Kirjoita ensimmäisen kukkan terälehtiin tukioppilasryhmänne yhdessä sopimat tärkeimmät tavoitteet. Jos et muista, mitä ne olivat, voit kysyä tukioppilasohjaajalta.

Kirjaa kukkan keskelle, mitä toimintaa olette suunnittelemassa niiden pohjalta.

Kirjoita toiseen kukkaan omat tavoitteesi tukioppilastoiminnassa ja kukkan keskelle, miten voit edistää niiden toteutumista.

Tukioppilastoiminnassa tärkeää

Esimerkiksi
kaveruus

Taustaa: Tukioppilastoiminnan arvoja ovat yhdenvertaisuus, vapaaehtoisuus, ilo, luottamuksellisuus, osallisuus ja nuorten äänen kuuluminen sekä nuoruuden arvostus. Sinullakin on omia arvoja, joiden vuoksi olet ryhtynyt tukioppilaaksi. Tässä tehtävässä voit pohtia, mitä nämä sinulle tärkeät asiat ovat.

Ohje: Mieti 1–6 sellaista sinulle tärkeää asiaa, jotka haluat ottaa huomioon, kun tukioppilaana olet kehittämässä koulun ilmapiiriä. Kirjoita ne tähtiin.

Pohdi, mitä sellaista voit tavallisena koulupäivänä tehdä, joka sopisi näihin sinulle tärkeisiin asioihin. Entä mitä voit tehdä, jos joku vaatii sinulta jotain sellaista, joka onkin vastoin omia periaatteitasi?

Tukioppilastoiminnan arvot

Taustaa: Arvot ovat asioita, joita pidämme tärkeinä ja joiden vuoksi haluamme toimia. Kun tehdään yhdessä asioita, on hyvä pysähtyä miettimään, mitä arvoja toiminnan taustalla on ja toteutuvatko arvot käytännössä.

Ohje: MLL on määritellyt tukioppilastoiminnalle seitsemän arvoa. Löydätkö ne alla olevasta ruudukosta?

M	Y	O	I	L	O	S	G	J	R	P	N	A	I	R	H	E	V
I	H	R	S	T	U	R	V	Ä	I	K	U	V	Ä	T	U	L	A
V	O	Y	J	Y	R	I	T	O	S	T	O	I	V	U	P	F	P
M	A	R	K	E	T	K	O	S	U	U	R	I	V	A	I	I	A
L	A	T	K	O	S	A	L	L	I	S	U	U	S	C	A	I	A
S	I	S	I	L	I	S	K	O	R	Y	U	L	O	E	R	N	E
Y	H	D	E	N	V	E	R	T	A	I	S	U	U	S	I	I	H
P	T	E	K	Y	K	U	T	L	O	E	K	A	S	T	U	H	T
L	U	U	M	C	D	N	S	T	E	L	I	M	A	C	J	A	O
S	I	T	T	E	N	J	Ä	S	K	U	Y	Ö	N	A	P	T	I
L	U	O	T	T	A	M	U	K	S	E	L	L	I	S	U	U	S
T	U	I	S	I	P	U	L	I	R	O	N	T	T	I	V	O	U
H	S	E	N	O	I	H	Y	N	T	R	T	E	R	A	U	S	U
Ä	Ä	N	E	N	K	U	U	L	U	M	I	N	E	N	N	L	S
A	S	R	E	N	P	A	M	A	M	I	K	Y	A	S	V	O	T
N	U	O	R	U	U	D	E	N	A	R	V	O	S	T	U	S	E
U	T	U	V	E	N	T	A	Y	N	K	K	O	P	T	A	I	L
A	S	T	A	L	L	I	N	E	N	O	P	R	I	A	T	R	U

ETSITTÄVÄT SANAT

osallisuus, ilo, luottamuksellisuus, nuoruuden arvostus, äänen kuuluminen, vapaaehtoisuus, yhdenvertaisuus.

TUKIOPPILASTOIMINNAN ARVOT

OSALLISUUS = Tukioppilaat suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat itse tekemäänsä toimintaa.

ILO = Tukioppilastoiminta tuo iloa koulupäiviin. Tukioppilaat levittävät myönteistä ilmapiiriä.

LUOTTAMUKSELLISUUS = Tukioppilaaseen voi luottaa. Vaikeita asioita pitää kuitenkin jakaa luottamuksellisesti tukioppilasryhmässä tai keskustella tukioppilasohjaajan kanssa.

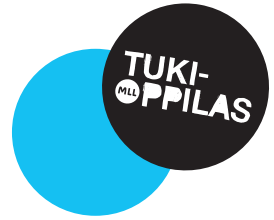
NUORUUDEN ARVOSTUS = Tukioppilastoiminta perustuu siihen, että nuoret ovat oman elämänsä asiantuntijoita.

NUORTEN ÄÄNEN KUULUMINEN = Oppilaiden pitää saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Tukioppilas auttaa viemään muiden oppilaiden viestejä koulun aikuisille.

VAPAAEHTOISUUS = Tukioppilas on vapaaehtoistyössä. Hän haluaa kantaa yhteistä vastuuta ja toimia koulun ilmapiirin hyväksi.

YHDENVERTAISUUS = Yhdenvertaisuus on jokaisen ihmisen arvostamista omana itsenään. Tukioppilas hyväksyy itsensä ja toiset juuri sellaisina kuin on.

Millainen tukioppilas olet?

Taustaa: Jokainen toimii tukioppilaana omana itsenään. Toiminnassa voi aina kehittyä ja oppia lisää. Tässä tehtävässä on tarkoitus miettiä, mitä ajattelet omasta roolistasi tukioppilaana.

Ohje: Kirjoita vastaukset alla oleviin kysymyksiin.

1. Hyvä tukioppilas voi olla monella tapaa. Millainen sinun mielestäsi on hyvä tukioppilas?

-----

2. Tukioppilailla voi olla monia tehtäviä, esimerkiksi myönteisen ilmapiirin luominen tervehtimällä kaikkia, yksin olevien kanssa jutteleminen tai tapahtumien järjestäminen. Millainen rooli on mielestäsi sinulle sopivin?

-----

3. Mitä haluaisit tehdä tukioppilaana koulussamme?

-----

4. Millaisissa asioissa muut oppilaat voivat pyytää apuasi?

-----

5. Miten annat myönteistä palautetta muille?

-----

6. Mistä tulet pahalle tuulelle tukioppilaana toimiessasi? Miten purat oloasi?

-----

7. Onko jotain, mikä tukioppilastoiminnassa mietityttää sinua?

-----

8. Mitä haluaisit kysyä muilta tukioppilailta?

Osaan ja opin

Taustaa: Meillä kaikilla on monia taitoja. Osan huomaamme itse, osa on sellaisia, joista muut ovat meille kertoneet. Lisäksi aina voi oppia jotain uutta. Mihin suuntaan tienviitat ohjaavat sinua?

Ohje: Kirjoita tienviittoihin

- missä asioissa olet kavereidesi mielestä hyvä
- missä asioissa olet omasta mielestäsi hyvä
- mitä haluaisit seuraavaksi oppia.

Pohdi, mihin kaikkeen voisit käyttää taitojasi tänä lukuvuonna. Miten ja missä pääsisit oppimaan niitä asioita, joita haluaisit seuraavaksi oppia?

Mitä hyvää siitä seuraa, jos opit haluamasi asian?

KAVEREIDEN MIELESTÄ OLEN HYVÄ

OMASTA MIELESTÄNI OLEN HYVÄ

HALUAISIN SEURAAVAKSI OPPIA

Millainen minä olen?

Taustaa: Välillä kannattaa pysähtyä miettimään, mitä itse ajattelet siitä, millainen olet ja kuinka toimit.

Ohje: Rastita alla olevista asioista ne, jotka sopivat sinuun. Lisää tyhjille riveille sellaisia ominaisuuksiasi, jotka eivät löydy tästä. Jos haluat, voit sen jälkeen näyttää ruudukon kaverillesi. Keskustelkaa, mitä mieltä hän on siitä, mitä ajattelet itsestäsi. Olisiko hän valinnut sinua kuvaamaan samoja asioita, vai ehkä jotain muuta?

- Tulen helposti hyvälle tuulelle.
  - Nauran helposti.
  - Moikkailen mielelläni.
  - Olen rauhallinen.
  - Tykkään siitä, että ympärilläni on ihmisiä.
  - Minulle on helppoa aloittaa keskustelu muiden kanssa.
  - Olen hyvä antamaan myönteistä palautetta.
  - Innostun helposti.
  - Huomaan, kun joku tarvitsee apuani.
  - Osaan lohduttaa.
  - Olen hyvä kuuntelemaan.
  - Eläydyn helposti toisen tunteisiin.
  - Kerron helposti tunteistani.
  - Olen hyvä pitämään puoliani.
  - Tykkään tarkkailla tilanteita rauhassa.
  - Tykkään pohdiskella asioita.
  - Muuta .....
- .....

Välitetään toisistamme

Jokaisessa koulussa on oppilaita, jotka kokevat, ettei heillä ole yhtään ystävää. Toisaalta monet kokevat kiusaamista. Tukioppilaana yksi tärkeimpiä tehtäviäsi on luoda koulussa ilmapiiriä, jossa jokainen saa olla oma itsensä ja kuulua porukkaan.

Suunnitelkaa toiminnastanne sellaista, että siihen voi tulla mukaan, vaikkei itsellä olisi ennestään ystäviä. Yhteisen tekemisen ohessa on helpompi tutustua uusiin ihmisiin.

On hyvä muistaa, että osaa oppilaista tällaiset tehtävät voivat ahdistaa. Usein on helpompi tutustua ensin esimerkiksi yhden parin kanssa ja sitten olla mukana koko ryhmässä. On myös tärkeää, että leikistä saa halutessaan kieltäytyä.

Kun kiusaamista ja yksinäisyyttä kokeneilta nuorilta on kysytty, mikä auttaa, se on useimmiten ollut toisten nuorten antama tuki. Pienikin tuen osoitus auttaa. Viereen meneminen tai auttaminen hankalasta tilanteesta pois voi olla tärkeää. Tukioppilaana voit myös mennä kiusatuksi tulleen kanssa kertomaan tilanteesta koulun aikuisille.

Voit omalla asenteellasi vaikuttaa koko koulun ilmapiiriin. Osoita jäämäkästi, ettet hyväksy rasistista, syrjivää tai muuta epäasiallista puhetta.

Miten kaikki mukaan?

Kun ohjaatte esimerkiksi 7. luokkien ryhmäytystä tai järjestätte tapahtumia koulussa, pohtikaa, miten varmistatte, ettei kukaan jää ulkopuolelle esimerkiksi näin:

- Valitkaa tekemistä, johon on helppo osallistua, vaikka ei tuntisi ketään.
- Varmistakaa, että kukaan ei jää ilman paria.
- Huolehtikaa, että parit esittäytyvät toisilleen.
- Valitkaa sellaista tekemistä, jossa ketään ei nolata tai johon osallistuminen ei tuntuisi kenestäkään ahdistavalta.
- Miettikää huolellisesti esimerkiksi ystävänpäivää: voisiko teemana ollakin tutustuminen yhteen uuteen kaveriin eikä pelkästään nykyisten kavereiden huomioiminen.
- Miettikää etukäteen, miten toimitte, jos joku rikkoo sääntöjä, käyttäytyy epäasiallisesti tai riehuu kesken leikin. Voitte jutella opettajan kanssa etukäteen, mitä sitten tehdään.

VINKKI
Leikkejä: leikkipankki.fi, mill.fi/tehtavakortti
nuortennetti.fi/tukioppilaat

Kuka oli ystävällinen?

Taustaa: On helpompi olla muille ystävällinen, kun on itse joskus kokenut ystävällisyyttä jonkun muun puolelta.

Ohje: Muistele, kuka on ollut sinulle ystävällinen. Mitä hän sanoi tai teki? Miltä se tuntui? Mistä huomasit, että hän kuunteli sinua oikeasti? Mitä sellaista tapahtui, jota ei olisi tapahtunut ilman tätä ystävällistä tekoa?

Merkitse kuvien viereen niiden henkilöiden nimiä, joiden ystävällisillä teoilla on ollut sinulle merkitystä.

Mitä toivoisin muilta oppilailta?

Taustaa: Kun ryhdytään auttamaan tai innostamaan muita, on tärkeää kuunnella heitä ja kysyä, mitä he toivovat. Olisi myös hyvä miettiä, mitä itse toivoo koulukavereilta.

Ohje: Kirjoita resepti, jossa kerrot miten toivoisit muiden oppilaiden kohtelevan sinua. Mistä aineksista sinun mukava päiväsi valmistuu?

RESEPTI

Ainekset:

Valmistusohje:

Muuta huomioitavaa:

Pohdi, mitä sellaista voisit tehdä muille, mitä toivoisit itsellesi?

Reportteri kysyy kiusaamisesta

Taustaa: Tukioppilailta odotetaan ystävällistä myötätuntoista käyttäytymistä. Se ei aina ole helppoa, jos on kyse esimerkiksi oppilaiden välisestä riitelystä tai kiusaamisesta. Empatiakyvyksi kutsutaan sitä, että ymmärtää toisten tunteita ja pystyy tavoittamaan sen, millainen tunnetila toisella on. On kuitenkin tärkeää osata erottaa omat ja muiden tunteet toisistaan. Vaikka autatkin muita, sinun on tärkeintä pitää huolta omasta jaksamisestasi. Eli älä anna muiden murheiden vaikuttaa liikaa omaan hyvinvointiisi.

Ohje: Kuvittele, että sinua haastatellaan tukioppilastoiminnasta. Mitä kertoisit? Pohdi puhekuplien kysymyksiä. Kirjoita vastauksesi tyhjiin puhekupliin.

Muiden kuunteleminen on tärkeää. Millaiset asiat ovat estäneet sinua kuulemasta, mitä toiselle oppilaalle kuuluu?

TUKI-
OPPILAS

Kun kaksi oppilasta riitelee ja sinusta tuntuu, että asiaan pitäisi puuttua, miten huolehdit, ettet mene epäreilusti jommankumman puolelle? Mitä pitäisi ottaa huomioon?

MEDIA

TUKI-
OPPILAS

Huomaat, että yhtä oppilasta kiusataan jatkuvasti välitunnilla. Mitä voit tehdä?

TUKI-
OPPILAS

Mitä voit tehdä, jos sinua suututtaa kiusaaminen niin, että sinulla menee hermot. Voitko alkaa haukkua kiusaajaa ja huutaa hänelle? Tai vaikka tönäistä takaisin kiusatun puolesta?

TUKI-
OPPILAS

On tärkeää myös suojata itseään, että ei itse ahdistu toisen huolista. Keneltä voit pyytää apua, jos sittenkin ahdistut?

TUKI-
OPPILAS

Milloin on hyötyä siitä, että yrittää nähdä asioissa hyvää? Mitä haittaa siitä voi olla, jos selittää aina kaiken parhain päin?

TUKI-
OPPILAS

Muistathan, että koulussa oppilaiden välisistä riidoista voi keskustella koulun aikuisten kanssa. Aikuinen kannattaa pyytää mukaan riidan tai kiusaamisen selvittelyyn.

Jos olet huolissasi toisesta oppilaasta, voit kysyä, mitä hänelle kuuluu. Sinun tehtäväsi ei kuitenkaan ole säilyttää liian raskaita salaisuuksia tai toi-

mia terapeuttina. Usein tarvitaan aikuisten apua.

Voit auttaa oppilasta varaamaan ajan esimerkiksi kuraattorille, tai menkää vaikka yhdessä keskustelemaan opettajan kanssa.

Miksi kiusasit?

Taustaa: Joskus kiusaamiseen osallistuneilla oppilailla on erikoisia selityksiä teoilleen. On tärkeää ymmärtää, että kiusaaminen ei ole kiusatuksi tulleen syy. Riita ja kiusaaminen pitää erottaa toisistaan. Kiusaamistilanteessa joku osapuolista ei pysty puolustautumaan. Tilanteisiin liittyy usein vallankäyttöä, vähättelyä ja nolaamista.

Ohje: Kuvittele, että kuulet kiusanneiden oppilaiden selittävän tekojaan. Mitä ajatuksia sinulle herää seuraavista kommentteista? Kirjoita ajatuksesi ajatuskupliin.

Se on ihan sen oma syy,
kun se on niin ärsyttävä.

Sehän oli vaan läppää.
Eiks se nyt sitä tajua.

Enhän mä just mitään sanonut.
Ainahan sille kaikki on noin puhuneet.

Se on outo. Ei se ikinä puhu mitään.

Sillä on aina niin kauheet vaatteet.

Jos mä olisin sille ystävällinen, niin mun kaverit ajattelisivat, että mä oon outo.

No, mä ajattelin, että ei pitäis, mutta kun kaikki muutkin nauroi sille.

Meidän luokan suosituin poika kiusaa sitä, niin mitä siinä muka voi tehdä.

Puututko kiusaamiseen -todennäköisyyssmittari

Taustaa: Kiusaamiseen puuttuminen ei ole aina helppoa. Aina ei heti keksi, mitä asialle voisi itse tehdä. Joskus saattaa huolestuttaa, joutuuko puuttuessaan itse kiusatuksi. Usein siitä on apua, jos sopii kaverin tai toisen tukioppilaan kanssa, miten puuttua tilanteeseen. Tässä tehtävässä pohditaan sitä, mikä on sinulle luonteva tapa auttaa.

Ohje: Kuvittele sellainen tilanne, että jotakuta koulunne oppilasta kiusataan välitunnilla. Sinusta näyttää, että häntä nolataan kaikkien nähden ja hänellä on tosi paha mieli. Merkitse alla oleviin vaihtoehtoihin, kuinka todennäköisesti voisit tehdä seuraavan asian.

Hyvin todennäköisesti

En todennäköisesti

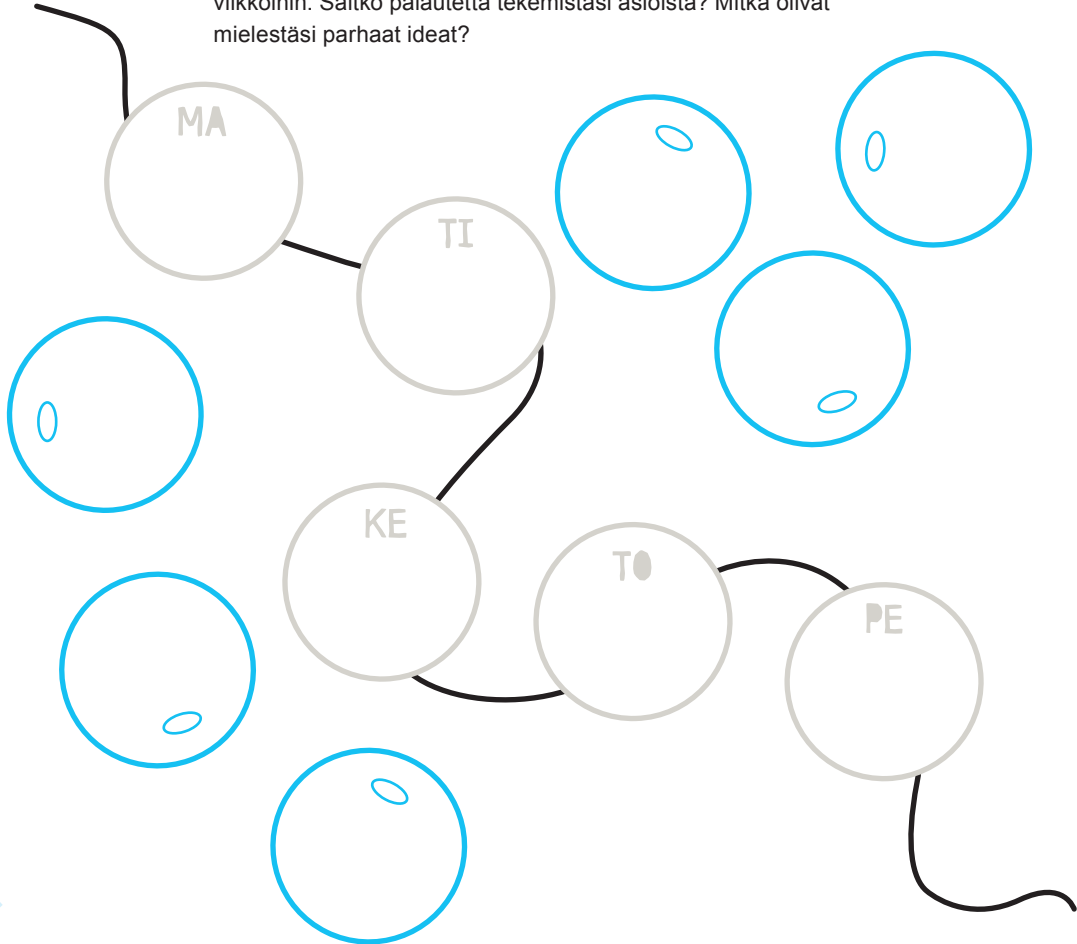
-
1. Juttelen, tutustun.
  2. Istun viereen, pidän seuraa.
  3. Lähetän rohkeasevan, mukavan viestin.
  4. Aman jonkin hyvän neuvon.
  5. Autan pois ikävältä vaikuttavasta tilanteesta.
  6. Pyydän huonosti käyttäytyvää lopettamaan.
  7. Kerron jollekin aikuiselle.
  8. Jotain muuta, mitä?

Hyvien tekojen helminauha

Taustaa: Pidetään hyvien tekojen viikko! Mieti joka päivälle yksi mukava tai ystävällinen asia, jonka teet koulussa.

Ohje: Kirjoita helminauhaan jokaisen viikonpäivän kohdalle yksi suunniteltu teko. Kirjaa ylös viikon mittaan myös päähänpistosta syntyviä hyviä tekoja. Kirjoita nämä irrallisiin helmiin. Esimerkkejä teoista: Moikkaa jotakuta, jota et tunne ennestään. Kerää roska päivässä. Päästä joku kiireisempi jonossa ohitsesi.

Kun viikko on ohi, ottakaa tukioppilasryhmässä vihot esiin. Miettikää, miltä tämä viikko tuntui verrattuna muihin viikkoihin. Saitko palautetta tekemistäsi asioista? Mitkä olivat mielestäsi parhaat ideat?

Koulunvaihtaja tutuksi

Taustaa: Koulun vaihtaminen kesken vuoden voi olla tosi jännittävää. Usein kaikki muut ovat jo tutustuneet toisiinsa. Voi olla vaikeaa tulla mukaan, kun ei tunne ketään. Tässä tehtävässä mietitään, miten koulunvaihtajaa voi auttaa mukaan porukkaan.

Ohje: Kirjoita ajatuksiasi seuraavista kysymyksistä.

A. Jos itse vaihtaisit koulua kesken vuoden, miten toivoisit muiden oppilaiden ja opettajien huomioivan sinut? Mitä et toivoisi?

B. Kun kouluunne tulee uusi oppilas, on tärkeää muistaa kaksi asiaa:

1. Vaikutat tulijaan. Se, miten puhut hänelle tai osoitat eleilläsi asenteesi häntä kohtaan, joko lisää tai vähentää hänen turvallisuudentunnettaan.

– Kun haluat, että hän tuntee itsensä tervetulleeksi, mitä sanot, mitä teet?

– Mistä asioista olisi tärkeää kertoa hänelle, jotta hänen olisi helpompi tutustua kouluun ja muihin oppilaisiin?

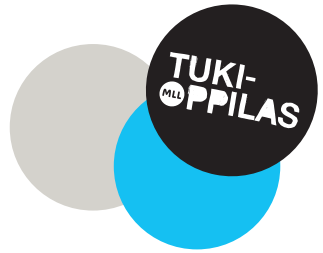

– Mitä kysyisit häneltä? Mitä pyytäisit häntä kertomaan itsestään?

– Mitä et ainakaan sanoisi?

-----

2. Vaikutat muihin oppilaisiin. Se, miten puhut uudesta oppilaasta muille, vaikuttaa myös muiden asenteisiin häntä kohtaan.

- Kun haluat, että hänet otetaan ystävällisesti vastaan, miten puhut uudesta oppilaasta muille oppilaille?

- Mitä myönteisiä asioita voisit sanoa tai tehdä?

- Mitä et sanoisi tai tekisi?

- Mitä sanoisit, jos joku suhtautuu torjuvasti uuteen oppilaaseen?

Yksinäiset mukaan

Taustaa: Yksinäisten huomioiminen on yksi tukioppilaiden tehtävistä. Miten huomioisit oppilaan, joka on usein yksin?

Ohje: Rastita alla olevasta listasta kolme asiaa, jotka otat omiksi tavoitteiksesi.

- Järjestän välituntitoimintaa muiden tukioppilaiden kanssa.
- Tutustutan 7.-luokkalaisia toisiinsa lukuvuoden alussa ja syksyn aikana.
- Järjestän ryhmäytettäviä leikkejä tai tunteja eri luokissa.
- Rupean tervehtimään yksinäiseltä vaikuttavaa oppilasta joka päivä ja juttelen joskus ihan tavallisia asioita.
- Hymyilen ystävällisesti yksinäiseltä vaikuttaville kuten muillekin.
- Pyydän yksinäiseltä vaikuttavan oppilaan omaan ryhmääni tai parikseni esimerkiksi ryhmätöissä tai liikuntatunnilla.
- Käyn joskus juttelemassa ihan tavallisia asioita myös sellaisille oppilaille, joita en tunne.
- Menen ruokalassa istumaan joskus myös muiden kuin omien kaverieni kanssa. Joskus menen yksinäiseltä vaikuttavan oppilaan viereen ja juttelen hänen kanssaan.
- Järjestän muiden tukioppilaiden kanssa koko koululle tapahtumia, joissa on kaikille jotain tekemistä.
- Esittelen koulua uusille oppilaille.
- Muuta, mitä?

**MUUTA,
MITÄ?**

Ryhmän ohjaaminen ja innostaminen

Kun joukko nuoria kokoontuu yhteen ensimmäistä kertaa, vaikkapa 7. luokan syksyllä, jokainen tulee ryhmään omien ajatustensa ja taustansa kanssa. Yleensä kaikki toivovat voivansa kuulua porukkaan, tulevansa hyväksytyksi sellaisena kuin ovat ja saavansa kavereita.

Kun ohjaat ryhmää, huolehdi ensin siitä, että jokainen tutustuu ainakin yhteen oppilaaseen, esimerkiksi paritehtävän avulla. Sen jälkeen on helpompaa tehdä harjoituksia, joissa tehdään yhdessä jotakin, jossa pitäisi myös keskustella.

Anna myönteistä palautetta ryhmäläisten ideoista ja osallistumisesta. Pyri siihen, että harjoituksesta jää kaikille hyvä mieli.

Jos joku ei halua osallistua, tällaisista tehtävistä pitää olla lupa jäädä pois. Joku saattaa kokea toiminnallisen ryhmätilanteen ahdistavaksi. Mukana oleva opettaja voi auttaa tukioppilaita hoitamaan tilanteen ystävällisesti, jos näin käy. Pois jäävät voivat tehdä jotain muuta, vaikka toki tarkoituksena on, että kaikkien olisi mukava osallistua.

Tukioppilaiden ryhmässä voit innostaa muita antamalla myönteistä palautetta. Luo-kaa sellaista ilmapiiriä, jossa on hauska keksiä uusia ideoita ja kaikkien ideoita kuunnellaan. Yhdessä päätätte, mitä niistä toteutatte.

Kun olet itse kiinnostunut siitä, mitä olette tekemässä, innostus tarttuu myös muihin. Suunnitelkaa sellaista toimintaa, joka on mielekästä myös teille itsellenne. Pohdi myös omaa motivaatiotasi. Miksi juuri se, mitä olet tekemässä, on tärkeää?

Tullaan tutuiksi

Kun ohjaat tehtävää muiden tukioppilaiden kanssa, miettikää vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Mikä oli tavoitteenne? Oppilaiden tutustuminen, myönteisen ilmapiirin luominen vai mikä tällä kertaa?
  - Ketkä kaikki voivat osallistua? Onko tehtävässä jotain, mikä voi estää jonkun osallistumisen?
  - Miten osallistujat tutustutetaan toisiinsa?
  - Miten osallistujat voivat vaikuttaa siihen, mitä tehdään?
  - Miten ryhmä saadaan innostumaan yhteisestä tehtävästä?
- Mitkä asiat tekevät osallistumisesta hauskaa?
- Kun mietitte jo etukäteen näitä asioita, mahdollistatte jokaisen osallistumisen ja turvallisen ilmapiirin heittäytyä mukaan.

Vinkkejä oppituntiin valmistautumiseen

Taustaa: Jännittääkö ryhmän eteen meneminen? Siihen voi valmistautua. Tässä vinkkejä.

Ohje: Merkitse kunkin vinkin perään + tai – sen mukaan, onko vinkki mielestäsi hyvä vai ei. Lisää loppuun omia vinkkejä itsellesi.

Vinkki 1. Muistele opettajaa, joka mielestäsi aloittaa oppitunnit hyvin. Kuinka hän tulee luokkaan (ilmeet, eleet, tervehtiikö oppilaita)? Mihin opettaja katsoo aluksi? Mitä hän sanoo ensimmäiseksi? Kenelle (koko luokalle vai jollekin henkilölle)?

Vinkki 2. Mieti, miksi olet pitämässä oppituntia. Miksi muiden oppilaiden on tärkeää kuulla näistä asioista? Miksi on tärkeää, että he kuulevat ne toiselta oppilaalta, sinulta? Muista, että sinun ei tarvitse tietää kaikkea. Opettaja auttaa, jos tulee vaikeita kysymyksiä. Voit myös sanoa, että onpa mielenkiintoinen kysymys, juuri tähän en tiedä vastausta. Otan selvää ensi kerraksi.

Vinkki 3. Tutustu materiaaleihin huolella. Mitä sinun pitikään kertoa? Mieti noin kolme pääasiaa, jotka ainakin haluat oppilaiden muistavan tunnin jälkeen. Varmista, että kerrot ne. Käy esiteltävä asia läpi pari päivää ennen tilaisuutta. Kertaa asia aamulla ennen lähtöäsi. Muista katsoa puhuessasi yleisöä. Jos sinulla on muistiinpanot, älä tuijota niitä koko ajan.

Vinkki 4. Vuorottele puhetta ja tekemistä. Suunnittele tunnin ohjelma niin, että siinä on vähän puhetta, vähän tekemistä ja taas vähän puhetta. Yhteen menoon ei tarvitse puhua pitkään. Laita osallistujat miettimään ja tekemään itse. Jos sinulla on pari, sopikaa etukäteen, kumpi puhuu mitään.

Vinkki 5. Yksinkertainen on selkeää. Kysy vain yksi kysymys kerrallaan, niin siihen on helpompi vastata. Vältä kiireen tunnetta, mutta myös pitkiä taukoja. Mieti oppitunnille selkeä aloitus, keskikohta ja lopetus.

Vinkki 6. Jos sinua alkaa jännittää, kun olet ryhmän edessä.

Katso ryhmässä ystävällisiä kasvoja. Tai katso ryhmän yli takaseinään. Jos alkaa jännittää, kokeile vaihtaa asentoa. Pidä puheessasi lyhyt tauko: esimerkiksi nosta hartioita, hengitä syvään, hörppää vettä. Kokeile hymyillä. Joskus sekin rauhoittaa.

Vinkki 7. Ole oma itsesi.

Koeta ajatella niin, että sinä olet tässä hetkessä juttelemassa muiden oppilaiden kanssa. He ovat kiinnostuneita kuulemaan, mitä kerrottavaa sinulla on. Myös sinun kannattaa kuunnella heidän näkemyksiään. Opit varmasti itsekin paljon tästä tilanteesta.

Vinkki 8. Uskalla mokata. Vain yrittämällä voi onnistua. Ja joskus yritys epäonnistuu. Mokaamista ei tarvitse pelätä. Tekemäsi moka ehkä häiritsee sinua itseäsi, mutta luultavasti muut eivät muistele sitä sen enempää.

Vinkki 9. Mieti, mitä **muita vinkkejä** antaisit itsellesi?

Tukaritunnin suunnittelupohja

Taustaa: Tukioppilaat pitävät tunteja ainakin 7.-luokkalaisille. Kun olet menossa pitämään tunteja, tee etukäteen suunnitelma.

Ohje: Tee muistilista siitä, miten tukaritunti etenee ja miten siihen valmistaudutaan. Kirjoita asiat alla olevaan listaan tai paperille.

Mitä tunnilla tehdään?

Ketkä ovat mukana?

Miten jaamme tehtävät?

Miten valmistaudumme?

Miten tiedotamme tunnista etukäteen?

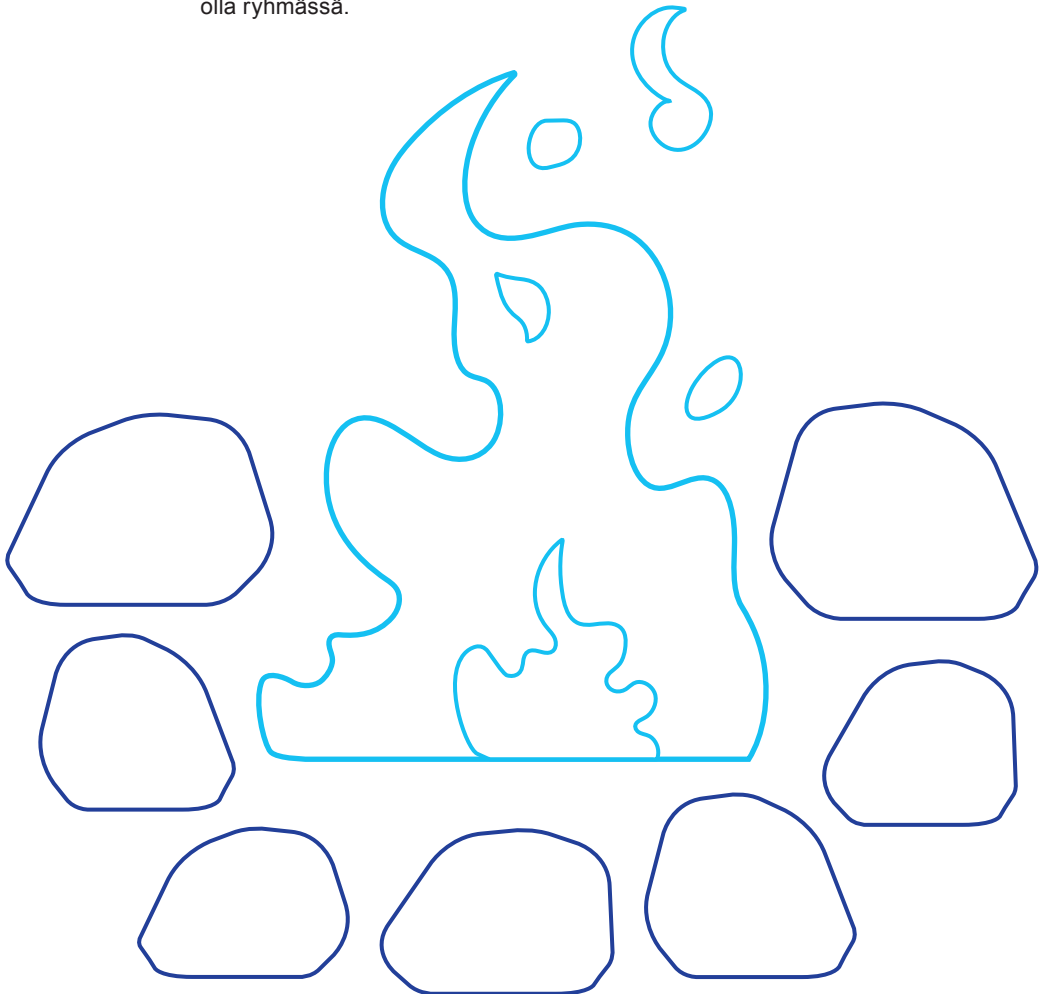
Miten varmistetaan, että kaikilla on pari tai ryhmä?

Toimiva tukioppilasryhmä

Taustaa: Tukioppilasryhmässäkin on hyvä jutella yhteistyön säännöistä. Hyvässä ryhmässä voi tuntea olevansa oma itsensä ja tekevänsä jotain merkityksellistä. Miten toimiva ryhmä syntyy?

Ohje: Mitä tarvitaan, jotta syntyy hyvä yhteishenki ja puhalletaan yhteen hiileen? Kirjoita nuotion kiviin asioita, jotka ovat yhteistyön tekemisessä sinulle tärkeitä. Kirjoita liekkeihin, mitä pieniä asioita itse voit tehdä, jotta kaikkien olisi mukava olla ryhmässä.

Innostaako?

Taustaa: Ryhmän tunnelmalla on iso merkitys sille, uskaltavatko kaikki heittäytyä leikkeihin ja harjoituksiin - saako mokata vai pelkääkö joutuvansa naurunalaiseksi. Tässä tehtävässä pohditaan, miten saadaan innostettua ryhmä ideoimaan ja tekemään yhdessä.

Ohje: Ota itsellesi pari. Sopikaa, että toinen teistä kuvittelee ja kirjoittaa tarinan tilanteesta A ja toinen tilanteesta B. Keskustelkaa sen jälkeen tarinoista.

Tilanne A. Oppilas kokee, että tukioppilaan ehdottama tehtävä on tosi hauska ja innostava. Kirjoita pieni tarina, jossa kerrot, mitä tilanteessa tapahtui ja miksi oppilaasta tuntui tältä. Mitä sellaista tukioppilas teki, joka vaikutti tilanteeseen? Mitä muut oppilaat tekivät?

Tilanne B. Oppilas kokee, että tukioppilaan ehdottama tehtävä ei ole oikein hauska ja innostava. Kirjoita pieni tarina, jossa kerrot, mitä tilanteessa tapahtui ja miksi oppilaasta tuntui tältä. Mitä sellaista tukioppilas teki, joka vaikutti tilanteeseen? Mitä muut oppilaat tekivät?

Pohtikaa lopuksi yhdessä esimerkiksi seuraavia asioita:

- Mitä erilaista tarinoiden tukioppilaiden toiminnassa oli?
- Mistä innostuksen tai sen puuttumisen huomaa?
- Mitä väliä tehtävän tai toiminnan sisällöllä on?
- Mitä väliä omalla tunnetilalla ja keskittymisellä on?
- Miten muut ryhmäläiset vaikuttavat innostuksen syntymiseen tai lopahtamiseen?

MUISTIINPANOJA

Mitä vinkkejä antaisit muille tukioppilaille siitä, miten ryhmä saadaan innostumaan ehdottamastanne asiasta?

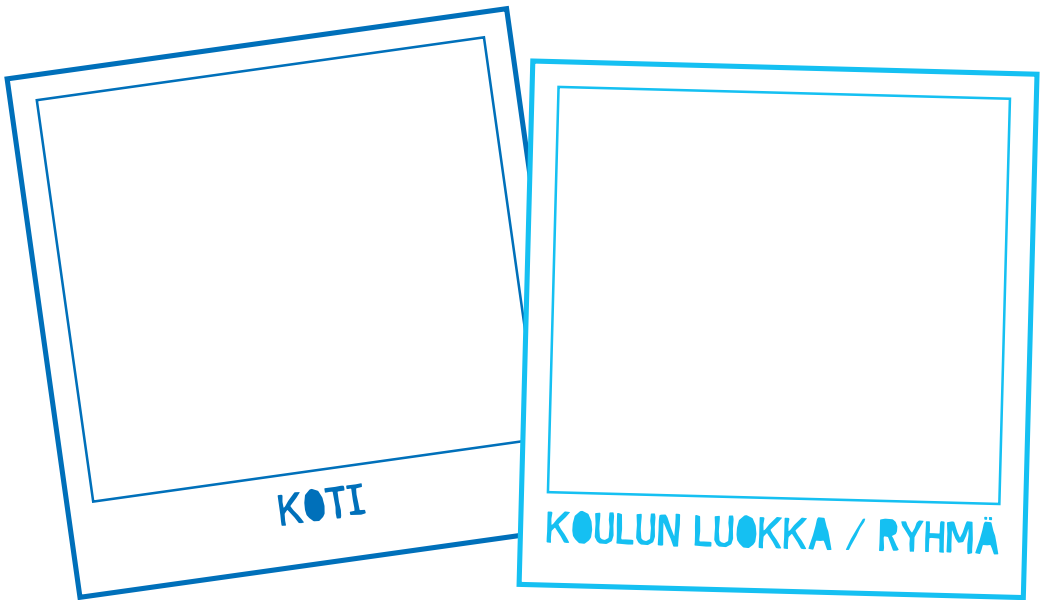

Ryhmien roolit ja odotukset

Taustaa: Tukioppilastoiminnan peruskurssilla jokainen on pohtinut omaa rooliaan koululuokassa, harrastusryhmässä, tukioppilasryhmässä ja somessa. Tässä tehtävässä mietitään vielä eri ympäristöissä ja ryhmissä olevia odotuksia. Odotuksiin liittyy usein ajatus vastuullisesti ja reilusti toimimisesta.

Ohje: Kirjoita tai piirrä alla oleviin kehyksiin, mitä ajattelet, että sinulta odotetaan eri ympäristöissä. Nehän ovat kuin erilaisia ryhmiä, joista monessa olet osallistujana ja monessa myös itse ohjaat sitä, millaista vuorovaikutus on.

Kirjoita tämän jälkeen ajatuksiasi:

Keiltä odotukset tulevat? .....

Miltä odotukset sinusta tuntuvat? .....

Mitä asioita hoidat mielestäsi hyvin? .....

Ketkä auttavat sinua olemaan oma itsesi? .....

TUKIOPPILASTOIMINTA

HARRASTUKSET

SOSIAALINEN MEDIA
/ PELIT

OMAKUVA

Piirrä oma itsesi
sellaisena kuin olet.

Toiminnan suunnittelu ja arvioiminen

Kouluissa tukioppilastoiminnalle muodostuu usein perinteitä, mutta toiminta voi myös olla eri vuosina erilaista. Tärkeintä on, että sinä ja muut tukioppilaat suunnittelette itse toiminnan teille mielenkiintoiseksi ja innostavaksi.

Kiinnittäkää huomiota siihen, vastaako keksimänne toiminta niihin tavoitteisiin, joita olette yhdessä asettaneet. Jos pidätte esimerkiksi ystävänpäivätahtuman, tehkää siitä sellainen, että kaikki kokevat voivansa osallistua, vaikka tuntuisi, että ystäviä ei oikein ole.

Vaikka tukioppilaan toiminnan tärkein osa on huomioida muita tavallisina koulupäivinä, esimerkiksi tervehtimällä ja auttamalla tarvittaessa, myös tapahtumat ja ryhmäytystunnit ovat hauskoja.

Teemapäiviä tai tapahtumia kannattaa järjestää vain muutama vuodessa. Voit kysyä edellisten tukioppilaiden kokemuksia erilaisista tapahtumista, ja teidän kannattaa kerätä koulun oppilaiden toiveita ja mielipiteitä siitä, mitä he toivovat tukioppilastoiminnalta.

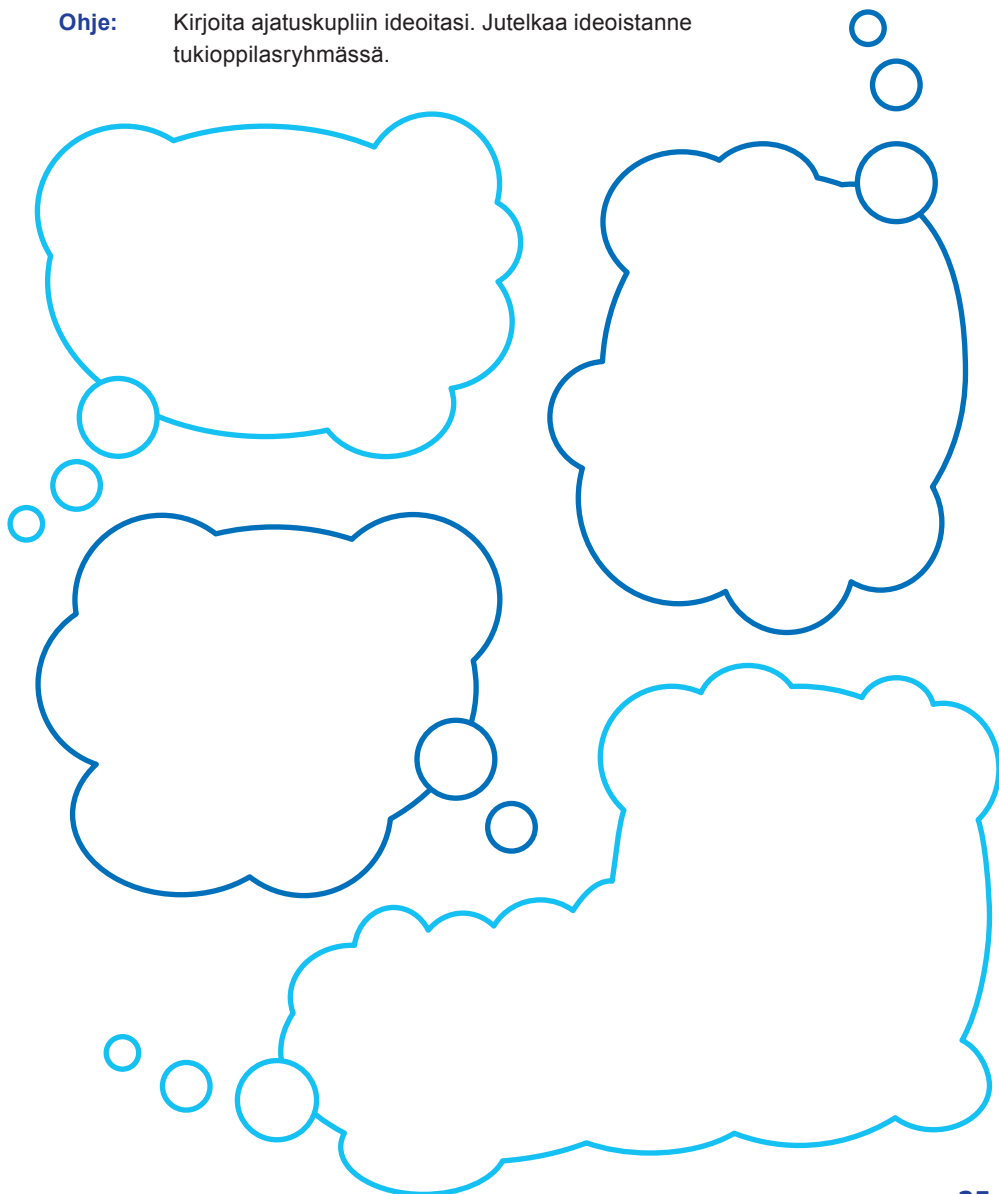
Miksi järjestää tapahtumia?

- Koska samalla tarjotaan mahdollisuus:
- tutustua toisiin tekemällä jotain erilaista yhdessä
  - luoda yhdessä myönteistä ilmapiiriä
  - oppia asioita eri tavalla kuin tavallisesti
  - saada vaihtelua koulutyöhön.

Omat ideani tukioppilasvuodelle

Taustaa: On tärkeää, että kaikki tukioppilaat voivat kertoa omia ideoitaan tukioppilasvuodelle, vaikka pystyttekään toteuttamaan vain osan ideoista. Mitä sinä toivoisit, että tekisitte?

Ohje: Kirjoita ajatuskupliin ideoitasi. Jutelkaa ideoistanne tukioppilasryhmässä.

Vuosisuunnitelma

Taustaa: Olette tehneet tukioppilasryhmänne yhteisen vuosisuunnitelman.

Ohje: Kirjoita alla olevaan taulukkoon, mihin itse osallistut ja miten. Voit täydentää muistiinpanojasi sitä mukaa, kun suunnitelmat tarkentuvat.

Päivittäin (Esim. toiminta xx oppitunneilla, välitunneilla, ruokavälitunnilla)	Viikoittain (Esim. toiminta xx joka perjantai)	Kuukausittain (Esim. toiminta xx joka kuun ensimmäinen maanantai)	Tapahtumat tai yhden kerran toteutettavat ideat (Mitä? Milloin?)
Mitä toimintaa?			
Toteuttajat ja vastuuhenkilöt			
Osallistujat (Mitkä luokat? Koko koulu? Yksittäiset oppilaat?)			
Suunnittelun aikataulu: milloin suunnitellaan?			
Tiedottaminen			
Arviointi			

Tiedottaminen ja näkyvyys

Taustaa: Tukioppilastoiminnasta tiedottamista on hyvä suunnitella. Tavoitteena on esimerkiksi se, että kaikki koulussa tietävät, ketkä toimivat tukioppilaina, mitä he tekevät ja miksi.

Ohje: Pohdi, mitä itse olet mieltä tiedottamisesta ja jatka seuraavia lauseita.

Mielestäni tukioppilastoiminnasta tiedottamisessa on tärkeää se, että _____
_____, koska _____

Mielestäni paras paikka tukioppilastoiminnasta tiedottamiseen on _____,
koska _____

Itse kertoisin tukioppilastoiminnasta ainakin seuraaville henkilöille: _____
_____, koska _____

Kertoisin tukioppilastoiminnasta vanhemmilleni sen, että _____
_____, koska _____

Yksittäisistä tapahtumista tai tempauksista pitää myös tiedottaa. Hyvä muistilista on vastata seuraaviin kysymyksiin:

MITÄ?
MILLOIN?
MISSÄ? MITEN?
KUKA?
KENELLE?

Tiedottaminen ja näkyvyys

Tee tiedotussuunnitelma. Valitse yksi idea, jota olette toteuttamassa tai jonka haluaisit toteuttaa. Keksi sille tiedotussuunnitelma alla olevien kysymysten avulla.

TOIMINTA:

Mitä tiedotetaan?

Milloin tiedotetaan?

Miten tai missä tiedotetaan?

Kenelle?

Kuka tiedottaa?

Miten kutsusta välittyy ilo ja se, että tämä on hauska juttu?

Miten kutsusta välittyy se, että kaikki ovat tervetulleita?

Hissipuhe

Taustaa: Tiedätkö, mikä on hissipuhe? Se on lyhyt tarina, sellainen, jonka ehtisi kertoa vieruskaverille hississä matkalla 1. kerroksesta 5. kerrokseen.

Ohje: Kirjoita hissipuhe, jossa kerrot juuri kouluunne muuttaneelle oppilaalle, mitä tukioppilastoiminta on teidän koulussanne.

5

4

3

2

1

A large white rectangular area containing ten sets of horizontal dashed lines for writing.

Tapahtuman budjetin tekeminen

Taustaa: Joskus tapahtumien järjestämisestä syntyy kuluja. Kannattaa laskea etukäteen, minkä verran kuluja kertyy ja pohtia, mistä hankitaan rahat niiden kattamiseen.

Ohje: Kun suunnittelette tapahtumaa, tehkää sille oma budjetti, esimerkiksi alla olevaan pohjaan.

TAPAHTUMAN NIMI:

Osallistujamäärä:

MENOT:

Tarjoilukulut:

Tarvikekulut:

Matkakulut:

Tiedotuskulut:

Muut kulut:

Yhteensä:

TULOT:

Tukioppilaiden oma varainhankinta:

Koululta saatavat avustukset:

Muualta saatavat avustukset:

Muut tulot:

Yhteensä:

nuortennetti.fi

Tiesitkö, että MLL:ita voi hakea **Itse Tehty** -stipendejä tukioppilaiden uusiin projekteihin?

Toimintakauden arviointi

Taustaa: Tee tämä tehtävä keväällä. Mitä mieltä olet siitä, kuinka tämä vuosi meni?

Ohje: Palaa sivulle 6 ja tarkastele tukioppilastoiminnan tavoitteita: mitä asioita kirjasit tukioppilasryhmän kukkaan ja mitä omaan kukkaasi. Kirjoita ne tähän ja arvioi niiden toteutumista ympyröimällä vastausvaihtoehto.

1 = ei toteutunut lainkaan, 2 = toteutui jonkin verran, 3 = toteutui hyvin, 4 = toteutui erinomaisesti. Jos et osaa vastata johonkin kohtaan, voit jättää sen tyhjäksi.

Ryhmän tavoitteet

Tavoite 1:	1	2	3	4
Tavoite 2:	1	2	3	4
Tavoite 3:	1	2	3	4
Tavoite 4:	1	2	3	4
Tavoite 5:	1	2	3	4

Omat tavoitteet

Tavoite 1:	1	2	3	4
Tavoite 2:	1	2	3	4
Tavoite 3:	1	2	3	4
Tavoite 4:	1	2	3	4
Tavoite 5:	1	2	3	4

Tapahtuman arviointi

Taustaa: Tapahtumien toteuttamista kannattaa arvioida. Silloin seuraavalla kerralla tiedetään, mitä kannattaa tehdä uudelleen tai miten muuttaa suunnitelmia. Voitte kerätä osallistujilta palautetta. Tässä kuitenkin kysytään sinun ajatuksiasi onnistumisesta.

Ohje: Tämän lomakkeen avulla voit arvioida tapahtuman onnistumista. Kirjoita ajatuksiasi.

Toteutettu tapahtuma: .....

Aika ja paikka: .....

Miksi tapahtuma järjestettiin (tavoite)? .....

Toteutuiko tavoite? Kyllä Ei Osittain En osaa sanoa

Mitä arvelet, miksi toteutui / miksi ei toteutunut? .....

Mikä onnistui erityisen hyvin? Miksi?

Mitä voisitte tehdä ensi kerralla paremmin?

Mitä kaikkea itse teit tapahtumassa?

Miten onnistuit?

Mitä opit?

Mitä itse sait?

Taustaa: Tukioppilastoiminnasta saa itse paljon. Voit nyt arvioida, miten tämä toteutui sinun kohdallasi. Tehtävä kannattaa tehdä esimerkiksi keväällä, toimintavuoden loppupuolella.

Ohje: Vihon sivulla 5 oli tehtävä, jossa merkittiin asiat, miksi itse halusit tukioppilaaksi. Merkitse tähän, mitkä valitsemistasi asioista ovat toteutuneet ollessasi mukana tukioppilastoiminnassa.

HALUSIN

SAIN

☐	Mukavaa tekemistä	☐
☐	Vaikuttaa koulun viihtyvyyteen ja ilmapiiriin	☐
☐	Ehkäistä kiusaamista koulussa	☐
☐	Ehkäistä yksinäisyyttä koulussa	☐
☐	Auttaa muita	☐
☐	Tuntea itseni tärkeäksi	☐
☐	Jakaa omaa osaamistani ja kokemustani muille	☐
☐	Oppia uutta	☐
☐	Vastapainoa koulun arkeen	☐
☐	Päästä mukaan porukkaan	☐
☐	Tutustua uusiin ihmisiin ja saada kavereita	☐
☐	Muuta, mitä?	☐

Mikä oli mielestäsi parasta tukioppilastoiminnassa?

Mikä oli tärkeintä tai hyödyllisintä, mitä itse opit tukioppilaana?

Oliko jotain, mitä pitäisi mielestäsi tehdä toisin, jotta tukioppilaana olisi mukava olla?

NUORTEN

IDEOITA TUKIOPPILASTOIMINTAAN
LÖYDÄT OSOITTEESTA:
NUORTENNETTI.FI/TUKIOPPILAAT

TESTEJÄ: NUORTENNETTI.FI/TESTIT
NUORILLE TARKOITETTUA
TIETOTEKSTEJÄ: NUORTENNETTI.FI

NUORTENNETISTÄ VOI MYÖS HAKEA
PROJEKTEIHIN ITSE TEHTY -RAHAA:
MLL.FI/ITSETEHTY

PST.

KOKEILE OTTAA YHTEYTTÄ MLL:N
LASTEN JA NUORTEN PUHELIMEEN TAI
NETTIIN. SOITA, KIRJOITA TAI CHATTA.
#PUHUMISTÄVAAN

P. 116 111

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

